

Vabariigi Valitsuse määruse
„Vabariigi Valitsuse 18. mai 2007. a määruse nr 154
„Hoiualade kaitse alla võtmine Pärnu maakonnas” muutmise” eelnõu

SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Looduskaitseseaduse § 10 lõike 1 alusel on Vabariigi Valitsusel õigus võtta ala kaitse alla, kehtestada ala kaitsekord ja vajaduse korral kaitsekorda muuta. Eelnõukohase määrusega ei võeta kaitse alla uut ala, vaid muudetakse Metsapoole hoiuala (edaspidi *hoiuala*) kaitse-eesmärke ja välispiiri.

Hoiuala paikneb Pärnu maakonnas Häädemeeste vallas Metsapoole külas.

Senise määruse muutmise toimub kooskõlas looduskaitseseaduse § 13 lõikega 1 ning muutmise eesmärk on tagada piirkonna loodusväärtuste parem ja otstarbekam kaitse. Hoiuala territoorium on olnud kaitse all alates 12. juulist 1991. a, kui Pärnu Maakonnaavalitsus võttis oma otsusega nr 319 „Kohaliku tähtsusega looduskaitse objektide kohta” kaitse alla Metsapoole botaanilis-zooloogilise kaitseala rannamaastiku, linnustiku ja rannaniitude kaitseks. Hoiuala territoorium võeti praegustes piirides kaitse alla Vabariigi Valitsuse 18. mai 2007. a määrusega nr 154 „Hoiualade kaitse alla võtmine Pärnu maakonnas” (edaspidi *hoiuala määrus*). Metsapoole hoiuala hõlmab täielikult Natura 2000 võrgustikku kuuluva Metsapoole loodusala.

Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaameti looduskaitse osakonna kaitse planeerimise büroo kaitse planeerimise spetsialist Kätlin Kurg (tel 4477379, e-post katlin.kurg@keskkonnaamet.ee), eelnõu kaitsekorra otstarbekust on kontrollinud Keskkonnaameti looduskaitse osakonna kaitse planeerimise büroo juhtivspetsialist Nele Saluveer (tel 447 7386, e-post nele.saluveer@keskkonnaamet.ee). Eelnõu õigusekspertiisi on teinud Keskkonnaameti üldosakonna peajurist Lüüli Junti (tel 6807 435, e-post lyyli.junti@keskkonnaamet.ee). Keskkonnaministeeriumi kontaktisik eelnõu ministeeriumitevahelisel kooskõlastamisel ja kinnitamisel on Marika Erikson, (tel 626 2880, e-post marika.erikson@envir.ee). Eelnõus on keeleliselt toimetanud Siiri Soidro (tel 640 9308, e-post siiri.soidro@tlu.ee).

2. Eelnõu sisu ja muudatuste põhjendused

Hoiuala määruse muutmise on ennekõike vajalik ala topeltkaitse vältimiseks, kuna praegu kehtib hoiualal samal ajal nii hoiuala kui ka vana kaitsekorraga kaitseala (st piiranguvööndi) kaitsekord. Samuti on vaja muuta ala kaitse-eesmärke.

2.1. Kaitstava loodusobjekti kaitse-eesmärgid

Hoiuala eesmärk on kaitsta elupaigatüüpe, mida EÜ nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50; edaspidi *loodusdirektiiv*) nimetab I lisas. Kaitstavad elupaigatüübid on kehtiva

hoiuala määruse alusel rannikulõukad (1150* – sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt loodusdirektiivi I lisale, kusjuures tärniga on tähistatud esmatähtsad elupaigad) ja rannaniidud (1630*). Määruse § 1 lõike 1 punktiga 1 täiendatakse kaitse-eesmärgidena loetletud ja hoiualal asuvate elupaigatüüpide nimekirja ning sinna lisatakse elupaigatüübid aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), mida on hoiualal 2,1 ha, ning puiskarjamaad (9070), mida on hoiualal 1,6 ha.

Rannikulõugaste (1150*) ja rannaniitude (1630*) elupaigatüübid on juba varasemast nii Metsapoole hoiuala kui ka Metsapoole loodusala kaitse-eesmärgiks. Rannikulõukad (1150*) on madalad, merest suhteliselt hiljuti eraldunud või sellega veel ajutiselt ühenduses olevad rannikujärved ja rannikulõukad. Metsapoole hoiualal on elupaigatüüp 1,4 ha ulatuses kaasnevaks elupaigatüübiks rannaniitude (1630*) elupaigatüübis. Rannaniidud (1630*) on laaged madalakasvuliste taimedega looduslikud või poollooduslikud rohumaad mererannikul, mis kasvavad nii soolase vee vahetu mõju piirkonnas kui ka kaugemal, sisemaa pool. Metsapoole hoiualal leidub rannaniitude (1630*) elupaigatüüpi 39,9 ha, millest ligikaudu 14,5 ha on hoolduses (2017. aasta seisuga). Samuti leidub hoiualal rannaniitude (1630*) elupaigatüübis kaasnevaks elupaigatüübiks 6,5 ha ulatuses hallide luidete (kinnistunud rannikuluidete) (2130*) elupaigatüüpi. Kuna see elupaigatüüp ei ole praegu kaitse-eesmärgiks ja on märgitud ainult kaasnevana, siis ei seata seda määruse muutmisega kaitse-eesmärgide hulka. Aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510) on liigirikkad, vähe kuni mõõdukalt väetatud rohumaad. Metsapoole hoiualal jääb elupaigatüüp ligikaudu 2,1 ha ulatuses hooldatavale alale ning tegemist on niiske pärisaruniiduga, mis on üsna liigivaene, kuid kuna see moodustab ühe terviku hoolduses olevast alast, siis võib ajapikku liigirikkus niidul taastuda. Puiskarjamaad (9070) on hõreda puurindega või puudetukkade ja niidulaikude vaheldumisega taimekooslused, mis on kujunenud põõsaste ja puude osalise raiumise, niitmise ja karjatamise koosmõjul. Metsapoole hoiuala on puiskarjamaade (9070) elupaigatüüpi inventeeritud kahel polügoonil kogupindalaga 1,6 ha. Ligikaudu 1,2 ha suurune puiskarjamaa (9070) elupaigatüüp on palu-puiskarjamaa, mille puistus on peamiselt keskealised männid, ning ligikaudu 0,4 ha suurune elupaigatüüp jääb hoolduses oleva ala sisse, kus tegemist on liigivaese madalmuruse puiskarjamaaga, mis on suurelt osalt lage ja kus on rohukamarat ligikaudu 85%.

Kehtiva määruse kohaselt ei ole hoiualal kaitse-eesmärgiks seatud ühtegi liiki, samuti ei lisata käesoleva määrusega ühtegi liiki kaitse-eesmärgiks, kuna alal inventeeritud kaitsealuste liikide elupaigad/kasvukohad ei ole väga esinduslikud või puudub info liikide seisundite kohta. Seega ei ole vajalik eraldi lisada kaitsealuseid looma- ja taimeliike ala kaitse-eesmärgiks, vaid ennekõike on vajalik alal leiduvate elupaigatüüpide (ennekõike rannaniitude (1630*) elupaigatüübi) taastamine ja hooldamine ning seeläbi on võimalik alal inventeeritud liikide elupaikade ja kasvukohtade seisundit parandada. Seega on valdavalt liikide elupaiku ja kasvukohti võimalik kaitsta taastatud ja hooldatud elupaigatüüpide kaudu. Kaitse-eeskirjas sätestatud kaalutusõiguse teostamisel saavutatakse nende liikide puhul kaitse-eesmärk (LKS § 14 lõige 2) LKS §-s 55 sätestatud isendikaitse kaudu. Teiste sõnadega tuleb nende liikide puhul kaitseala valitseja nõusolekul lubatud tegevusteks ja kaitseala valitseja nõusolekuta keelatud tegevusteks nõusolekut andes arvestada, et kavandatud tegevus ei oleks vastuolus LKS §-s 55 sätestatud isendikaitse põhimõtetega. Isendikaitse väldib konkreetsete isendite surmamist, kahjustamist ja hävitamist, kuid ei taga nende liikide elupaikade säilimist sellises mahus, et oleks tagatud nende liikide püsiv pikaajaline säilimine nende levikualal.

Hoiualal on keskkonnaregistrisse kantud kaheksa kaitsealuse liigi elupaika ja kasvukohta (31.03.2017 seisuga). I kaitsekategooria liik on kõre (*Bufo calamita*) (üks elupaik, millest

hoiualale jääb ligikaudu 35 ha). Keskkonnaregistri kohaselt pärineb liigi viimane kinnitatud vaatlus 1991. aastast, kuid uuem info liigi seisundi ja tema elupaiga kohta puudub. Kõre tegevuskavas (Rannap jt, 2009) on hoiuala arvatud liigi potentsiaalse leviku alaks, kus on vajalik luua liigile sobivad tingimused. II kaitsekategooria liigid on emaputk (*Angelica palustris*) (üks kasvukoht), niidu-kuremõök (*Gladiolus imbricatus*) (üks kasvukoht) ja vahelmine näkirohi (*Najas marina* subsp. *intermedia*) (üks kasvukoht). Metsapoole hoiualal seirati emaputke 2015. aastal, kuid info liigi seisundi kohta puudub. Andmed niidu-kuremõõga olemasolust alal on pärit 1990. aastate esimesest poolest, kuid 2012. aasta juulis kaitsekorralduskava koostamise käigus ei leitud välitöödel alal ühtegi eksemplari. Liigi olemasolu hoiualal ei saa siiski täielikult välistada, sest see talub üsna tugevat kinnikasvamist, kuid kuna Häädemeele rannik on üks liigi peamisi kasvualasid Eestis, võib sobivate ökoloogiliste tingimuste puhul loota selle taaslevimist hoiualale. Hoiualal on liigi jaoks esmajärjekorras vajalik roostunud aladel märgade niidukoosluste taastamine, mis loob potentsiaalsed tingimused liigi taaslevikuks. Vahelmise näkirohu kasvukoht on registreeritud ühel kasvukohal 2013. aastal, kui loendati vähemalt 500 puhmikut. III kaitsekategooria liikidest leidub alal keskkonnaregistri kohaselt järgmisi liike: kahkjaspunane sõrmkäpp (*Dactylorhiza incarnata*) (üks kasvukoht ja 1991. aastal leid (üle kogu ala hajusalt)), vööthuul-sõrmkäpp (*Dactylorhiza fuchsii*) (üks kasvukoht ja 1991. aastal leid (üle kogu ala hajusalt)), sile kardhein (*Ceratophyllum submersum*) (neli kasvukohta ja 2013. aastal leiud (valdavalt alal arvukalt)) ning vasakkeermene pisitigu (*Vertigo angustior*) (üks elupaik ja 2002. (seisund hea) ja 2009. aastal leid (leitud viis isendit)). Nende liikide elupaikade ja kasvukohtade kaitse tagatakse kaitse-eesmärgiks seatud elupaigatüüpide kaitsega.

Määruse § 1 lõike 2 kohaselt asendatakse senise määruse lisas esitatud kaart „Metsapoole hoiuala” uue määruse lisas esitatud kaardiga. Metsapoole hoiuala laiendatakse 4,1 ha võrra. Laiendus on seotud mere kaldajoone pideva muutusega, täpsemad põhjendused on esitatud peatükis 2.2.

Määruse §-ga 2 tunnistatakse kehtetuks Pärnu Maakonnavalitsuse 12. juuli 1991. a määruse nr 319 „Kohaliku tähtsusega looduskaitse objektide kohta” lisa 1 „Kohaliku tähtsusega looduskaitse objektide nimekiri” punkt 29. Vana kaitsekorraga kaitseala kehtetuks tunnistamine on ennekõike vajalik ala topeltkaitse vältimiseks, kuna praegu kehtib hoiualal samal ajal nii hoiuala kui ka vana kaitsekorraga kaitseala (st piiranguvööndi) kaitsekord.

Hoiuala määrus seab kitsendused omandiõigusele (Eesti Vabariigi põhiseadus (edaspidi PS) § 32). Keskkonda mõjutava tegevuse õigusliku regulatsiooni aluseks on PS §-st 5 tulenev loodusvarade ja loodusressursside kui rahvusliku rikkuse säästva kasutamise põhimõte. Elu- ja looduskeskkonna säästmise ja sellele tekitatud kahju hüvitamise kohustus tuleneb PS §-st 53. Tulenevalt PS §-dest 5, 32 ja 53 ning keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja looduskaitse seaduse alusel võib omandiõigust piirata. Omandiõiguse põhiolemuse säilimiseks peavad seadusest tulenevad piirangud olema proportsionaalsed ehk piirangu eesmärgi saavutamiseks sobivad, vajalikud ja mõõdukad. Määrusega piirangute seadmise eesmärk on alal leiduvate loodusväärtuste säilimine. Ühtlasi täidetakse direktiivist 92/43/EMÜ riigile tulenev kohustus tagada loodusväärtuste kaitse Natura 2000 võrgustiku alal. Neid eesmärke saab lugeda õiguspäraseks, kuna abinõud, mis soodustavad eesmärgi saavutamist, on õiguslikult sobivad: hoiuala moodustamine (sh hoiuala määrase muutmine) ja loodusväärtusi kahjustavatele tegevustele piirangute seadmine aitab kaasa hoiuala eesmärkide täitmisele. Abinõu on vajalik, kui eesmärki ei ole võimalik saavutada mõne teise isikut vähem koormava abinõuga, mis on vähemalt sama efektiivne. Määruse regulatsiooni eesmärgi (loodusväärtuste säilimine) täitmiseks ei ole muid vähemalt sama efektiivseid, kuid isikuid vähem koormavaid

meetmeid. Abinõu mõõdukuse üle otsustamiseks tuleb kaaluda ühelt poolt isikutele antud õigusesse sekkumise ulatust ja intensiivsust, teiselt poolt aga eesmärgi tähtsust. Eesti ja Euroopa loodusväärtuste säilimine on oluline eesmärk. Alale kaitse tagamisega ala loodusväärtused säilivad, loodusväärtusi kahjustavate tegevuste elluviimisel need hävivad.

Ettevõtlusvabadus ei anna isikule õigust nõuda rahvusliku rikkuse ega riigi vara kasutamist oma ettevõtluse huvides. Omandiõigus, õigus vabale eneseteostusele ning ettevõtlusvabadus ei ole piiramatud õigused. Eeltoodust tulenevalt on jõutud järeldusele, et määruse eesmärk säilitada loodusväärtusi kaalub üles omandiõiguse ja ettevõtlusvabaduse riive.

2.2. Kaitstava loodusobjekti välispiir

Metsapoolse hoiuala on piiritletud ühe lahustükina. Hoiuala piiri kaardile kandmisel on alusena kasutatud Eesti põhikaarti (mõõtkava 1 : 10 000) ja maakatastri andmeid.

Pärast hoiuala välispiiri korrigeerimist on hoiuala pindala 64,8 ha, millest 47,3 ha on eraomand ja 17,5 ha on jätkuvalt riigiomandis olev maa (sellest moodustab enamiku mere veepeegli osa). Olemasoleva hoiuala pindala on 60,7 ha ja vana kaitsekorruga Metsapoolse botaanilis-zooloogilise kaitseala pindala on 65,2 ha. Hoiuala piiri korrigeerimisel jäetakse välja ligikaudu 12,4 ha eramaid, kuid samas liidetakse hoiualaga 16,5 ha (valdavalt mereala), millest umbes 2 ha on eramaa ja ülejäänud jätkuvalt riigiomandis olev maa.

Moodustatavat hoiuala vähendati:

- Elamumaa arvelt: Karjamaa katastriüksus (katastritunnusega 21303:006:0005), Too katastriüksus (katastritunnusega 21303:006:0074), Otto katastriüksus (katastritunnusega 21303:006:0075), Marju katastriüksus (katastritunnusega 21303:006:0073) ja Männiku katastriüksus (katastritunnusega 21303:006:0014) arvatakse tervikuna välja moodustatavast hoiualast. Väljajäetavatel katastriüksustel asuvad kas aktiivses kasutuses olevate elamute õuealad (sh inimõjulised alad) või puuduvad ala kaitse-eesmärgiks olevad elupaigatüübid.
- Järgmiste maatulundusmaa sihtotstarbega katastriüksuste arvelt, kus puuduvad kas ala kaitse-eesmärgiks olevad elupaigatüübid või mida ei ole vajalik hoida väärtuste puudumise tõttu moodustatava hoiuala puhveralana: 0,05 ha ulatuses Karjamere katastriüksus (katastritunnusega 21303:006:0018), 0,05 ha ulatuses Rannaääre katastriüksus (katastritunnusega 21303:006:0015), 0,6 ha ulatuses Andrese katastriüksus (katastritunnusega 21303:006:0020), 0,8 ha ulatuses Tera katastriüksus (katastritunnusega 21303:006:0007), tervikuna Karjapõllu katastriüksus (katastritunnusega 21303:006:0017), tervikuna Hämara katastriüksus (katastritunnusega 21303:006:2621), 4,2 ha ulatuses Selgema katastriüksus (katastritunnusega 21303:006:0082), 0,9 ha ulatuses Lemke katastriüksus (katastritunnusega 21303:006:0059), 0,04 ha ulatuses Rannamägi katastriüksus (katastritunnusega 21303:007:0031), 0,05 ha ulatuses Lepa-Ansi katastriüksus (katastritunnusega 21303:006:0161) ja 0,06 ha ulatuses Ansi-Posti katastriüksus (katastritunnusega 21303:006:0041).

Moodustatavat hoiuala laiendati:

- Merepoolsete katastriüksuste piiride korrigeerimisega arvati järgmised katastriüksused tervikuna moodustatava hoiuala koosseisu (st varem on hoiuala koosseisu arvatud

katastriüksused vaid osaliselt): 0,02 ha ulatuses Väike-Vaba katastriüksus (katastritunnusega 21303:006:0047), 0,1 ha ulatuses Vabaranna katastriüksus (katastritunnusega 21301:001:0183), 0,05 ha ulatuses Vaba katastriüksus (katastritunnusega 21301:001:0182), 0,4 ha ulatuses Karjamere katastriüksus (katastritunnusega 21303:006:0018), 0,5 ha ulatuses Rannaääre katastriüksus (katastritunnusega 21303:006:0015), 0,07 ha ulatuses Andrese katastriüksus (katastritunnusega 21303:006:0020), 0,1 ha ulatuses Tera katastriüksus (katastritunnusega 21303:006:0007), 0,04 ha ulatuses Ansi-Posti katastriüksus (katastritunnusega 21303:006:0041), 0,07 ha ulatuses Vilinurme katastriüksus (katastritunnusega 21303:006:0046), 0,04 ha ulatuses Selgema katastriüksus (katastritunnusega 21303:006:0082), 0,04 ha ulatuses Liivakuranna katastriüksus (katastritunnusega 21303:006:0114), 0,2 ha ulatuses Vana-Peedi katastriüksus (katastritunnusega 21303:006:0067) ja 0,2 ha ulatuses Peedi katastriüksus (katastritunnusega 21303:006:0101).

- Mere veepeegli osa arvelt umbes 14,5 ha ulatuses. Moodustatava hoiuala välispiiri piiritlemisel on otstarbekas ühendada mõtteliste sirgetega moodustatava hoiuala põhja- ja lõunapoolne välispiir katastriüksuste pikendusena, kuna need on ajas vähem muutuvad, kui seda on mere kaldajoon.

Hoiuala välispiir kulgeb mööda katastriüksuste piire, kõlviku piire, tee telgjoonest kahe meetri kaugusel, mööda vooluveekogude (kraavide) vastaskaldaid (hoiuala poolt vaadates) või mõttelisi sirgeid.

Mõtteliste sirgete otspunktide geograafilised koordinaadid päripäeva on järgmised:

Väike-Vaba katastriüksuse (katastritunnusega 21303:006:0047) idapoolsest osast (koordinaatpunktist X: 522 230,157; Y: 6 418 052,007) Karjamere katastriüksuse (katastritunnusega 21303:006:0018) kirdetippu (koordinaatpunkti X: 522 214,621; Y: 6 418 009,054); Rannaääre katastriüksuse (katastritunnusega 21303:006:0015) kagutipust (koordinaatpunktist X: 522 080,683; Y: 6 417 712,130) Soomre katastriüksuse (katastritunnusega 21303:006:0162) kirdetippu (koordinaatpunkti X: 522 050,451; Y: 6 417 658,276); Karjapõllu katastriüksuse (katastritunnusega 21303:006:0017) põhjatipust (koordinaatpunktist X: 521 946,023; Y: 6 417 467,375) Lepa-Ansi katastriüksusele (katastritunnusega 21303:006:0161) (koordinaatpunkti X: 521 927,769; Y: 6 417 455,886); samast koordinaatpunktist edasi Ansi-Posti katastriüksusele (katastritunnusega 21303:006:0041) (koordinaatpunkti X: 521 889,574; Y: 6 417 391,820) ja sealt sama katastriüksuse idapiirini (koordinaatpunkti X: 521 889,853; Y: 6 417 364,687); Ansi-Posti katastriüksuse kagutipust (koordinaatpunktist X: 521 865,809; Y: 6 417 320,919) Selgema katastriüksusele (katastritunnusega 21303:006:0082) (koordinaatpunkti X: 521 876,328; Y: 6 417 255,484); samast koordinaatpunktist edasi mõttelise sirgena Lemke katastriüksuse (katastritunnusega 21303:006:0059) kirdetippu (koordinaatpunkti X: 521 808,695; Y: 6 417 082,332); sama katastriüksuse põhjapoolsest servast (koordinaatpunktist X: 521 752,520; Y: 6 417 082,678) samale katastriüksusele (koordinaatpunkti X: 521 746,702; Y: 6 417 061,288) ehk õueala kõlviku loodetippu; samalt katastriüksuselt (koordinaatpunktist X: 521 740,209; Y: 6 417 000,438) ehk õueala kõlviku edelatipust sama katastriüksuse lõunapiirini (koordinaatpunkti X: 521 738,383; Y: 6 416 963,294); Selgema katastriüksusel oleva kuivenduskraavi idapoolsest servast (koordinaatpunktist X: 521 830,279; Y:

6 416 756,424) sama katastriüksusel oleva kuivenduskraavi lõunaserva (koordinaatpunkti X: 521 801,842; Y: 6 416 630,407); Jaana katastriüksuse (katastritunnusega 21303:006:0178) põhjatipust (koordinaatpunktist X: 521 346,407; Y: 6 416 754,504) merre (n-ö mõtteline pikendus merre) (koordinaatpunkti X: 521 222,699; Y: 6 416 807,947) ning merest (koordinaatpunktist X: 521 914,064; Y: 6 418 216,455) Metsapoole koolipargi katastriüksuse (katastritunnusega 21303:006:0250) edelatippu (koordinaatpunkti X: 522 036,217; Y: 6 418 174,638).

3. Menetluse kirjeldus

Hoiuala määruse muutmise avalik väljapanek toimus 13.11–03.12.2017 Keskkonnaameti Pärnu kontoris ja Treimani raamatukogus. Teade hoiuala määruse muutmise avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu kohta ilmus 13.11.2017 üleriigilise levikuga ajalehes SL Õhtuleht ja 9.11.2017 kohalikus ajalehes Pärnu Postimees. Väljaandes Ametlikud Teadaanded ilmus hoiuala määruse muutmise eelnõu avalikustamise teade 08.11.2017. Materjalidega sai tutvuda ka Keskkonnaameti veebilehel. Hoiuala määruse muutmise avalik arutelu toimus 20.12.2017 Treimani rahvamajas ja sellel osales viis inimest.

Looduskaitseeaduse §-s 9 sätestatud kaitse alla võtmise menetluse käigus saadeti hoiualal paikneva 30 kinnisasja omanikule ning Häädemeeste Vallavalitsusele, Riigimetsa Majandamise Keskusele ja Keskkonnainspeksioonile teade hoiuala määruse muutmise eelnõu avalikustamise, sh avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu kohta.

Kirjadele vastas kirjalikult kolm kinnistu maaomanikku: Männiku katastriüksuse (21303:006:0014) omanik, Ansi-Posti katastriüksuse (21303:006:0041) omanik ja Lepa-Ansi katastriüksuse (21303:006:0161) omanik. Männiku katastriüksuse omanik esitas ettepaneku oma kinnistu täies ulatuses väljaarvamiseks hoiuala piiridest ning esitas hoiualaga seoses lisaettepanekuid ja soovitusi. Ansi-Posti ja Lepa-Ansi omanikud esitasid ettepaneku oma katastriüksuse osaliseks väljaarvamiseks hoiuala piiridest, et võimalusel oma kinnistule ehitisi rajada. Kõigile maaomanikele saatis Keskkonnaamet kirjaliku vastuse, kus juhiti tähelepanu hoiualal leiduvatele loodusväärtustele ja selgitati piiritlemise põhimõtteid. Peale selle tutvustati hoiualale ehitamise võimalusi, sealhulgas viidati ranna piirangu- ja ehituskeeluvööndit ning korduva ülejutusega alasid puudutavatele dokumentidele.

Tabel 1. Maaomanike seisukohad vastuseks Keskkonnaameti kirjadele.

Arvamuse esitaja nimi ja seos eelnõuga	Arvamuse kokkuvõte	Menetleja otsus
Aringo (Männiku katastriüksus tunnusega 21303:006:0014)	Kinnistu omanik ei nõustu kavandatava piiriga, mis arvaks kaasa Männiku katastriüksusel 0,1 ha, sest see on ebaloomulikult väljaulatuv osa ja kus puuduvad kaitse-eesmärgiks seatud elupaigatüübid. Peale selle teeb maaomanik ettepaneku Metsapoole hoiuala kas	Võttes arvesse asjaolusid, et Männiku katastriüksusel on puiskarjamaa elupaigatüüp esindatud väga väikesel (0,04 ha) alal, hoiuala piir on kinnistul tõmmatud mööda ajas muutuvat kõlvikupiiri, ning maaomaniku ettepanekut, on Keskkonnaamet otsustanud hoiuala piiri korrigeerida mööda katastripiiri,

	<p>looduskaitseliste objektide nimistust välja arvata või suurendada omanike ettevõtlusvabadust. Kui see ei ole võimalik, peaks riik hoiualal maid omandama.</p>	<p>jättes Männiku kinnistu hoiuala piiridest välja. Vastuses põhjendatakse ka Metsapoole hoiuala looduskaitse väärtust ja otstarbekust ning selgitatakse poollooduslike koosluste majandamis võimalusi. Leitakse, et hoiuala kaitsealuste objektide nimistust väljaarvamine ei ole põhjendatud ja hoiuala kaitsekord ei piira oluliselt ala otstarbelist kasutamist. Selgitatud on ka, et riik omandab kinnisasja juhul, kui ala kaitsekord selle sihtotstarbelist kasutamist oluliselt piirab.</p>
<p>Speek (Ansi-Posti katastriüksus tunnusega 21303:006:0041)</p>	<p>Kinnistu omanik teeb ettepaneku hoiuala piiridest välja arvata puurindega alad, sealhulgas osa oma kinnistust, sest kaitse-eesmärgiks on lage ala mere ääres. Kinnistu omanik rõhutab, kui oluline on maaomaniku jaoks ennast oma kinnistuga siduda, ning avaldab soovi oma kinnistule ehitisi rajada.</p>	<p>Keskkonnaamet selgitab, et kaitse-eesmärk on kaitsta ka alal asuvat puurindega elupaigatüüpi, mis on väärtuslik puiskarjamaa. Vastuses selgitatakse põhjalikumalt puiskarjamaade looduskaitse väärtust ning põhjendatakse, et hoiuala kaitsekord on oluline elupaigatüübi terviklikkuse ja soodsa seisundi tagamiseks. Peale selle selgitatakse hoiualale ehitiste rajamise võimalikkust, kuid võttes arvesse, et katastriüksusel asub 0,06 ha suurune ala, kus ei ole inventeeritud elupaigatüüpe, ala on esindatud väga väikesel pinnal, piiritlemisel on võimalik kasutada elupaiga kõlvikupiiri ning maaomaniku ettepanekut, korrigeeritakse piiri nii, et see jookseb katastriüksusel mööda elupaigatüübi kõlvikupiiri (seletuskirjas märgitud koordinaatidega).</p>
<p>Soomre (Lepa-Ansi katastriüksus tunnusega 21303:006:0161)</p>	<p>Kinnistu omanik teeb ettepaneku osa enda kinnistust hoiuala piiridest välja arvata, sest seal ei ole inventeeritud elupaigatüüpe ning väikese ala puhveralana hoidmine ei ole põhjendatud. Kinnistu omanik on huvitatud hoiuala väärtuste säilimisest ning avaldab soovi rajada linnuvaatlustorn või väike suvila.</p>	<p>Keskkonnaamet selgitab puhveralade ökoloogilist dünaamikat ning piiritlemise põhimõtteid. Peale selle selgitatakse hoiualale ehitiste rajamise võimalikkust, kuid võttes arvesse, et katastriüksusel esineb 0,05 ha suurune ala, kus ei ole inventeeritud elupaigatüüpe, ala on esindatud väga väikesel pinnal, piiritlemisel on võimalik kasutada</p>

		kõlvikupiiri ning maaomaniku ettepanekut korrigeeritakse piiri nii, et see jookseb katastriüksusel mööda elupaigatüübi kõlvikupiiri (seletuskirjas märgitud koordinaatidega).
--	--	---

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu koostamisel on arvestatud EÜ Nõukogu direktiivi nr 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitsest (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50).

EÜ nõukogu direktiivi nr 92/43/EMÜ ehk loodusdirektiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt on nimetatud direktiivi eesmärk looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsmisega kaasa aidata bioloogilise mitmekesisuse säilimisele EL liikmesriikide territooriumil. Loodusdirektiivi artikli 3 lõigete 1 ja 2 kohaselt loodi Euroopa ökoloogiline võrgustik Natura 2000, mille loomisse annab oma panuse iga liikmesriik võrdeliselt sellega, millisel määral leidub tema territooriumil loodusdirektiivis nimetatud looduslike elupaigatüüpe ja liikide elupaiku. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekirj” lisa 1 punkti 2 alapunktile 221 on Natura 2000 võrgustiku loodusalaks esitatud Metsapoole loodusala, mis hõlmab Metsapoole hoiuala. Seetõttu tuleb Metsapoole hoiualal tegevuse kavandamisel hinnata selle mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade kohta kehtivaid erisusi.

Metsapoole loodusala on Natura 2000 võrgustiku alaks kinnitatud Euroopa Komisjoni 12. novembri 2007. a otsusega nr 2008/24/EÜ, millega võeti vastavalt EÜ Nõukogu direktiivile nr 92/43/EMÜ vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade esimene ajakohastatud loetelu (teatavaks tehtud numbri K(2007) 5402 all, ELT L 012, 15.01.2008, lk 118–382). Viimati ajakohastati boreaalse biogeograafilise piirkonna loodusalade nimekirja Euroopa Komisjoni 26. novembri 2015. a rakendusotsusega (EL) 2015/2371, millega võeti vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade loetelu üheksas uuendatud versioon (teatavaks tehtud numbri C(2015) 8214 all, ELT L 338, 23.12.2015, lk 436–676).

Pärast määruse jõustumist tehakse Euroopa Komisjonile ettepanek lisada Metsapoole loodusala eesmärkide hulka elupaigatüübid aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510) ning puiskarjamaad (9070). Pärast määruse jõustumist tehakse Euroopa Komisjonile ettepanek muuta Metsapoole loodusala piiri, mis viiakse vastavusse hoiuala piiriga.

Loodusala osakaal suureneb 0,35 ha võrra Karjamere katastriüksusel (katastritunnusega 21303:006:0018), 0,45 ha võrra Rannaääre katastriüksusel (katastritunnusega 21303:006:0015), 0,02 ha võrra Väike-Vaba katastriüksusel (katastritunnusega 21303:006:0047), 0,1 ha võrra Vabaranna katastriüksusel (katastritunnusega 21301:001:0183), 0,05 ha võrra Vaba katastriüksusel (katastritunnusega 21301:001:0182), 0,04 ha Ansi-Posti katastriüksusel (katastritunnusega 21303:006:0041), 0,07 ha võrra Vilinurme katastriüksusel (katastritunnusega 21303:006:0046), 0,04 ha võrra Liivakuranna katastriüksusel (katastritunnusega 21303:006:0114), 0,2 ha võrra Vana-Peedi katastriüksusel

(katastritunnusega 21303:006:0067) ja 0,2 ha võrra Peedi katastriüksusel (katastritunnusega 21303:006:0101). Loodusala osakaal väheneb 0,53 ha ulatuses Andrese katastriüksusel (katastritunnusega 21303:006:0020), 0,7 ha võrra Tera katastriüksusel (katastritunnusega 21303:006:0007) ja 4,16 ha võrra Selgema katastriüksusel (katastritunnusega 21303:006:0082).

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse mõju on positiivne loodus- ja elukeskkonnale, aidates looduskeskkonna säilitamisega kaasa inimeste põhivajaduste ja elukvaliteedi tagamisele. Määruse kaitse-eesmärkide täiendamine elupaigatüüpidega aitab kaasa väärtuslike elupaigatüüpide säilitamisele ja nende soodsa seisundi saavutamisele.

Hoiuala määruse muutmine ning loodusdirektiivi I lisa elupaigatüüpide lisamine hoiuala eesmärkideks aitab kaasa rahvusvaheliste kohustuste täitmisele, seega on mõju välissuhetele positiivne. Looduse mitmekesisuse ehk elurikkuse säilitamise ja suurendamise vajaduse sätestavad nii strateegia Euroopa 2020 kui ka tegevuskava Ressursitõhus Euroopa. Sellest tulenevalt on elurikkuse vähenemise peatamiseks ja taastamiseks kinnitatud EL elurikkuse strateegia aastani 2020 (KOM(2011)2441), mis seab liikmesriigile konkreetsed ja mõõdetavad eesmärgid elurikkuse (liikide ja elupaikade seisundi) parandamiseks aastaks 2020. Kinnitatav õigusakt toetab otseselt nende eesmärkide saavutamist.

Metsapoolle hoiuala ja vana kaitsekorruga Metsapoolle botaanilis-zooloogiline kaitseala on juba riikliku kaitse all ning uue alana võetakse kaitse alla lisaks 4,2 ha (kui arvestada Metsapoolle botaanilis-zooloogilist kaitseala, siis väheneb moodustatava hoiuala pindala 0,3 ha), mistõttu puudub määruse jõustumisel oluline mõju sotsiaalvaldkonnale, riiklikule julgeolekule, majandusele, regionaalarengule ning riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele.

Planeeringud tuleb kooskõlla viia kehtestatud õigusaktidega. Seega mõjutab määruse kehtestamine ka kehtestatud planeeringuid. Teadaolevalt vastuolusid kehtivate planeeringutega ei ole, mistõttu oluline mõju selles küsimuses puudub.

Vastavalt maamaksuseaduse §-le 4 kaasneb eelnõu jõustumisega kohalikele omavalitsusele maamaksutulu suurenemine. Maamaksuseaduse § 4 lõike 3 kohaselt hakkab maamaksusoodustus kehtima määruse muudatuste jõustumisele järgneva aasta 1. jaanuarist. Seoses sellega, et hoiualal kehtis 50% maamaksusoodustus, on maamaksu suurenemine ennekõike tingitud 12,4 ha eramaa hoiualast väljaarvamise tõttu. Seega suureneb esialgse arvestuse järgi kohaliku omavalitsuse (Häädemeeste vald) maamaksutulu ligikaudu 65 eurot aastas.

Vastavalt looduskaitseaduse §-le 20 on maaomanikul õigus pärast hoiuala määruse muutmist (sh kehtis see võimalus ka enne hoiuala määruse muutmist) algatada kinnisasja, mille sihtotstarbelist kasutamist ala kaitsekord oluliselt piirab, riigile omandamist kinnisasja harilikule väärtusele vastava tasu eest. Kaitsekord ei muutu alal rangemaks, vaid hoiuala määruse muutmisel väheneb riigile omandamise kohustus 12,4 ha eramaal.

Hoiualal on karjatamist või niitmist vajavaid poollooduslikke kooslusi 43,6 ha. 2017. aasta seisuga on hoolduses olevaid poollooduslikke kooslusi ligikaudu 17 ha ja taastamist vajavaid poollooduslikke kooslusi ligikaudu 26,6 ha. Kehtivad toetusmäärad poollooduslike koosluste hooldamiseks on järgmised: muu niidu (rannaniidu (1630*) ning aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidu (6510)) karjatamine 150 eurot hektari kohta aastas ning muu niidu niitmine 85 eurot hektari kohta aastas, puiskarjamaa (9070) karjatamine 250 eurot hektari kohta aastas. Poollooduslike koosluste hooldamisega ei kaasne riigile määruse muutmise olulisi lisakulusid, kuna määruse muutmise ei lisandu hoiuala koosseisu pindalaliselt uusi poollooduslikke kooslusi.

Natura 2000 alal asuva erametsamaa toetuse määr on hoiualal 60 eurot hektari kohta aastas. Hoiuala määruse muutmise väheneb makstav Natura 2000 metsatoetus (edaspidi *metsatoetus*) ligikaudu 298 eurot aastas. 2017. aasta seisuga on makstava metsatoetuse suurus ligikaudu 334 eurot aastas (toetusekõlblik ala 5,56 ha) ning hoiuala määruse muutmise väheneb toetusekõlblik ala 0,6 ha-ni. Pärast hoiuala määruse muutmist jääb makstavaks metsatoetuse suuruseks 36 eurot aastas.

Metsapoole hoiualale ei jää ühtegi riigiomandis olevat maad ega riigimetsa. Seega ei ole riigimetsa iga-aastase saamata jäänud puidutulu esitamine põhjendatud.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Vaidlustamine

Määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalik-õigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Üldkorralduse tunnustele vastavad määruses need sätted, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused, mis on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlakstegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu on kooskõlastatud teiste ministriumitega eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Ministriumid on kooskõlastasid eelnõu vaikimisi. Vabariigi Valitsuse reglemendi § 7 lõike 4 kohaselt, kui kooskõlastaja ei ole sama paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud või jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu kooskõlastatuks.